

15. ROČNÍK INTERDISCIPLINÁRNÍHO KOLOKVIA O PŘÍSLOVÍCH V PORTUGALSKÉ TAVIŘE

Paremiologie, věda o příslovích, se v posledních desetiletích stala předmětem výzkumu a zájmu celé řady disciplín, včetně lingvistiky. To vedlo k založení Mezinárodní paremiologické asociace (Associação Internacional de Paremiologia, AIP), neziskové výzkumné organizace sídlící v portugalském městě Tavira při jižním pobřeží Atlantiku. Zde se také od r. 2007 pořádá každoroční *Interdisciplinary Colloquium on Proverbs*, které od samého počátku obětavě organizuje Rui João Baptista Soares. Za patnáct let konání kolokvia se ho zúčastnila celá řada významných osobností jako Wolfgang Mieder, Dmitrij Dobrovolskij, Valerij Mokienko, Peter Grzybek, Arvo Krikman, Elisabeth Piirainen, Stanisław Prędoła, Anna Litovkina nebo Mineke Schipper. U jeho zrodu stál také František Čermák, který se zabývá lexikálními a sémantickými složkami přísloví a jejich kontrastivním studiem¹. Kromě posledního patnáctého se účastnil všech ročníků kolokvia jako plenární řečník.

15th *Interdisciplinary Colloquium on Proverbs* se v Taviře konalo 7.–14. listopadu 2021. Stejně jako v předchozích ročnících, i v tom posledním se potvrdila mezinárodní a interdisciplinární dimenze aktivit, které AIP od svého vzniku kontinuálně rozvíjí. Navzdory protipandemickým opatřením se kolokvia zúčastnili specialisté z různých oborů (jazykovědy, literatury, didaktiky, psychologie, lékařství, ekonomie či námořnictví aj.) ze třiceti zemí, evropských i neevropských (Angola, Brazílie, Mosambik, Nový Zéland, USA, Východní Timor, Zimbabwe aj.). AIP nabízí již druhým rokem také možnost distanční účasti, čímž přitahuje pozornost i těch zájemců, pro něž je Portugalsko méně dostupné.

Kolokvia se zúčastnili i čeští zástupci. M. Kovář a L. Doležalová z FF UK zde představili svůj výzkum týkající se diachronní paremiologie a metodologie zkoumání historie českých a latinských přísloví ve středověkých rukopisech a literárních dílech. I. Svobodová a A. Láníčková z FF MU prezentovaly výsledky kvantitativního výzkumu na téma nerovnoprávného obrazu ženy a muže v portugalských a českých příslovích.

Z řady zajímavých vystoupení stojí za zmínku prezentace amerického námořního kapitána E. Zellema, který během své mise v Afganistánu sestavil sbírku přísloví v perském jazyce darí. Tu pak nechal přeložit do několika cizích jazyků s cílem vytvořit didaktický materiál pro výuku afgánských imigrantů. K prezentaci přizval i překladatele této sbírky, kteří hovořili o souvisejících translátologických problémech.

Literární analýzu přísloví představil Filip Pires (Universidade Aberta de Lisboa), který již několik let zkoumá, jak je užívá ve svém díle portugalský spisovatel José Saramago, nositel Nobelovy ceny za rok 1998. Mezi příspěvky na kolokviích AIP se čím dál častěji objevuje i téma afrických přísloví. Charles Akwe Masango a Stella Emade Nheg (University of Cape Town) seznámili posluchače s tradičními africkými příslovími, která jsou rituálně propojena s funkcí doporučení, varování, povzbuzení či se strachem.

Další okruhy témat výzkumu prezentované na kolokviu se týkaly například rasiismu (Francisko Topa, Univerzita v Portu), pandemie a sociálních médiích (Marianthi

1 Čermák, F. (2019): *Lexical and Semantic Aspects of Proverbs*. Praha: Karolinum.

Kaplanoglou, Univerzita v Aténách), díla Tita Livia (Juan José Álvarez Días, Španělsko), přírody (Outi Lauhakangas, AIP-IAP, Finsko), didaktiky (Jorge Baptista, Sónia Reis, Univerzita v Algarve, Marco Gusset, Německo), bolesti a zármutku (Maria João Coutinho, Univerzita v Lisabonu), různých emocí (Saša Babič, Institut slovinské etnologie) či rodinných vztahů (Munzhedzi James Mafela, Jihoafrická univerzita).

Zároveň měli účastníci kolokvia možnost seznámit se s následujícími knižními publikacemi AIP: Rocha-Trindade, M. B., Soares, R., *Provérbios. Linguagem sem Fronteiras* (Tavira: Associação Internacional de Paremiologia, 2021) a Lurdes Patrício, *Exemplos Antigos. Paremiologia e fraseologia no Teatro Português do século XVI: Provérbios, Ditados, Adágios, Anexins, Rifões E Outros Ditos E Sentenças Quinhentistas* (Tavira: Câmara Municipal de Tavira / Lisboa: Centro de Estudos de Teatro da Faculdade de Letras da Universidade de Lisboa, 2021).

Z kolokvia byla v celém rozsahu pořízena videonahrávka, která je uložena po denních sekcích na YouTube (např. [9.11.2021] 15th Interdisciplinary Colloquium on Proverbs | 2nd ICP-Online — YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=Pf8EQqMgz-g>).

16. ročník Interdisciplinárního kolokvia o příslovích se bude konat opět na podzim 2022 v Taviře a AIP vítá nové zájemce.

Iva Svobodová | Ústav románských jazyků a literatur,
Filozofická fakulta Masarykovy univerzity | Arna Nováka 1, 602 00 Brno
ORCID ID: 0000-0002-9215-7122
9255@mail.muni.cz